

Kim ma być poeta w wolnej Polsce? – 1 godz.

Bolesław Leśmian, *Poeta*

Leśmian Bolesław (1877 – 1937)

Poeta i tłumacz; urodził się i zmarł w Warszawie. Początkowy etap życia wiąże się z Kijowem, gdzie uczęszczał do gimnazjum, studiował prawo. Na początku XX wieku wyruszył w podróż artystyczną po Europie, a następnie mieszkał w Warszawie.

Wczesna twórczość przypada na czas Młodej Polski, gdzie w czasopiśmie „Chimera” opublikował swoje teksty i przekłady. Pierwszy tom wierszy „Sąd rozstajny” wydał poeta w 1912 roku. Już w XX międzywojennym zostały opublikowane kolejne tomiki: „Łąka”, „Napój cienisty” i pośmiertnie wydany „Dziejba leśna”. Wszystkie tomiki poetyckie są dowodem niepoddawania się Leśmiana obowiązującym trendom literackim – nie utożsamia się z konkretną grupą poetyką, nie podpisuje pod manifestem poetyckim, pozostaje indywidualnością.

Świat poezji Leśmiana zapełniają zjawiska rodem z mitów i zakorzenionych w naturze ludowych opowieści, niejednoznaczne fantastyczne twory.

Link do utworu: <https://literat.ug.edu.pl/lesman/poeta.htm>

Jednym z ważniejszych twórców literatury polskiej dwudziestolecia międzywojennego był Bolesław Leśmian, autor zbiorów poezji oraz tłumacz.

Wiersz pt. *Poeta* przedstawia oryginalny, charakterystyczny dla świata wyobraźni Leśmiana model poety. To wiersz, który został wydany w 1936 roku w zbiorze wierszy „Napój cienisty”. Porusza problematykę znaczenia sztuki i poezji oraz roli, jaką poeta odgrywa w społeczeństwie.

Jest przykładem liryki pośredniej, w której podmiot liryczny się nie ujawnia. Osoba mówiąca w wierszu jest jedynie obserwatorem zdarzeń. W utworze mamy trzech bohaterów – poetę, jego małżonkę oraz Boga. Wiersz zbudowany jest w sposób nieregularny. Składa się z dwóch zwrotek, każda z nich jest różnej długości. Pierwsza strofa ma trzydzieści dwie linijki, a druga tylko dziesięć. Każdy wers liczy trzynaście sylab. W wierszu czuć wyraźną rytmikę, która została osiągnięta dzięki żeńskiemu układowi rymów parzystych aabb.

W utworze mamy do czynienia z bogactwem środków stylistycznych, co jest znane w twórczości artysty. Czymś, co wyróżnia wiersz „Poeta” od innych jest to, że obecne są w nim elementy dialogu. Jest to związane z obecnością wielu bohaterów. Równie ważne są także znaki interpunkcyjne, głównie liczne myślniki, które pozostawiają odbiorcę z refleksjami, przez niedokończone myśli bohaterów. W utworze zastosowano wykrzyknienia, np.: „z drogi!”, „baczość!”. Pojawiają się też metafory, np.: „chętnie łowi treść, w której łyżki prawdziwe płoną”, „on słowa nawleka na sznur rytmu”. Innym, pojawiającym się środkiem stylistycznym są porównania, np.: „co się wzburzył skrzydłami, jak łabędź”, kolokwializmy, np.: „włóczą i łajdaczą”, neologizmy, charakterystyczne dla Leśmiana, np.: „śwetniejąc”, „niepochwytność” czy epitety, np.: „list miłosny”, „wiersz śpiewany”.

Zbiór wierszy „Napój cienisty” to wyraz świadomości i dorosłości Bolesława Leśmiana oraz jego dojrzałego poglądu na świat. Leśmian przestał fascynować się naturą i kulturą wiejską, by wplatać w swoją twórczość refleksje i przemyślenia metafizyczne. Duża część utworów przedstawia świat w barwach pesymistycznych, pokazując trudności ludzkiego życia. Tematyka oscyluje głównie dookoła śmierci i religijności oraz stosunków człowieka do Boga,

który nie był pokazany jako wszechmogący byt, a cichy stwórca świata, który obecnie przyjmuje rolę obserwatora swego dzieła.

Kim jest tytułowy poeta?

Bohater utworu, tytułowy poeta, to człowiek, który właśnie przechodzi kryzys egzystencjalny i jest rozdarty wewnątrz. Poezja jest dla niego najważniejsza, odgrywa najistotniejszą rolę, jest sensem życia, a poeta nie wyobraża sobie funkcjonowania bez niej. Mężczyzna uwielbia obserwować świat, przyrodę, zwierzęta, naturę i jej zjawiska. To właśnie ten niezmacony ludzką ręką świat daje mu największą inspirację. Jest zachwycony prozaicznymi, małymi rzeczami, których zazwyczaj nie dostrzegamy – rosą, trawą w sadzie, letnim wiatrem. Poeta buja w obłokach, nie obchodzi go sprawy przyziemne. Nie zważa na pieniądze, nie obchodzi go słowa czy majątki innych. Jest szczęśliwy bez wielkich kosztowności, a pieniądze służą jedynie, by móc przeżyć. Więcej nie jest mu potrzebne. Cieszy się z otaczającego go świata, uśmiecha się cały czas, nie tylko do ludzi, ale także do roślin i zwierząt. W towarzystwie jest wyśmiewany, uchodzi za człowieka dziwnego i ekscentrycznego. Jednak jego to nie obchodzi, bo szczęście osobiste jest dla niego ważniejsze i w związku z tym nie zamierza zmieniać swojego zachowania. Jest nazywany „niebieskim wycieruchem”. Wszystko, co uważa za najlepsze i najpiękniejsze na świecie, opisuje w swoich wierszach.

Mężczyzna żyje w swoim prywatnym świecie, w świecie duchowym, w którym sprawy doczesne nie mają jakiegokolwiek znaczenia. Jednak obok tego wewnętrznego świata, istnieje też ten prawdziwy, rzeczywisty i materialny. Poeta kompletnie się w nim nie odnajduje, nie wie, co się dzieje dookoła niego. Małżonka wie, jak wielką rolę w życiu jej ukochanego odgrywa poezja, dlatego też nie przeszkadza mu w pracy. Jest jednak zmuszona do tego, by zwrócić mężowi uwagę – ona i dzieci są głodni. To wina tego, że mężczyzna nie ma stałej pracy, w której zarabiałby pieniądze na utrzymanie rodziny. Poeta jest w pełni tego świadomy, wie o tym od dłuższego czasu. Lecz nie robi nic, by zmienić sytuację swoją i swoich najbliższych. Czuje się winny, bo wie, że jako pan domu powinien stawiać dobro rodziny na pierwszym miejscu. Ale nie idzie do pracy, by zarobić pieniądze. Zamiast tego tworzy kolejny wiersz, który inspirował go sobą, swoją rodziną i trudną sytuacją, w jakiej się znaleźli. Ważniejsze jest dla niego przekazanie emocji w utworze i wykazanie się umiejętnościami artystycznymi, niż wsparcie rodziny i zrobienie wszystkiego, by przestała być biedna i przymierać głodem.

W drugiej zwrotce wiersza zjawia się sam Bóg. Od dłuższego czasu Stwórca obserwuje mężczyznę, jego brak chęci do podjęcia pracy, za którą mógłby otrzymać pieniądze i utrzymać rodzinę. Widzi także jego gonitwę za nierealnymi marzeniami. Bóg dostrzega warunki, w których żyje rodzina poety – biedę, głód, brud i zimno. Z jednej strony Stwórca cieszy się, że stworzył człowieka tak zdolnego, który tworzy piękne wiersze. Bóg podziwia umiejętności i sztukę poety, uśmiecha się z dumą do niego. Jednocześnie Bóg jest też zmartwiony tym, jak bardzo Jego dziecko jest nieodpowiedzialne. Wygraża mu pięścią i obiecuje karę, jeśli nie weźmie odpowiedzialności za swoje dzieci i żonę.

Bolesław Leśmian nie jest tytułowym bohaterem utworu. Prowadził on spokojne życie, pracując jako notariusz. Utwór jest więc satyrą, która krytykuje poetów, oderwanych od świata realnego. Możliwe, że Leśmian zazdrościł poetom, którzy prowadzili biedne, ale szczęśliwe życie. Dlatego też poeta z utworu jest przedstawiony w sposób stereotypowy – żyje sztuką, nie interesują go pieniądze, nie jest w stanie utrzymać swojej rodziny. Leśmian widzi także ich zalety – wrażliwość na piękno i umiejętność czerpania inspiracji z przyrody. Leśmian uważa, że poeci powinni potrafić połączyć życie prywatne, zawodowe i artystyczne.

PROPONOWANE ZADANIE:

Znajdź w utworze epitety nazywające bohatera wiersza – tytułowego poetę.